

Αξιολόγηση της Προσβασιμότητας των Σχολικών Μονάδων από Άτομα με Αναπηρίες (Νοέμβριος 2015)

1. Ταυτότητα της έρευνας

Η παρούσα έρευνα διενεργήθηκε από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, σε συνεννόηση με το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (ΤΚΕΕΑ), που ετοίμασε αντίστοιχη έκθεση με θέμα την 'Προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρίες σε κτήρια του ευρύτερου δημόσιου τομέα' (Μάιος 2015) και με βάση κοινό ερωτηματολόγιο.

2. Μεθοδολογία

Για να επιτευχθεί ο σκοπός της έρευνας έγινε ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στην Κύπρο και αναπτύχθηκε ερωτηματολόγιο καταγραφής της κατάστασης σε σχέση με την προσβασιμότητα των υπηρεσιών που στεγάζουν δημόσιες και κρατικές υπηρεσίες.

Το αρχικό ερωτηματολόγιο δομήθηκε από τη Θεματική Τεχνική Επιτροπή Προσβασιμότητας στο Φυσικό και Δομημένο Περιβάλλον σε εννιά ενότητες και περιλάμβανε σχέδια/φωτογραφίες, με τις απαραίτητες πληροφορίες, για την καλύτερη κατανόηση των θεμάτων που αφορούσαν στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Στην περίπτωση των σχολικών μονάδων, το εν λόγω ερωτηματολόγιο έτυχε προσαρμογής από τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και έγκρισης από αρμόδια τριμελή επιτροπή. Το ερωτηματολόγιο των σχολικών κτηρίων διαφοροποιήθηκε από το αρχικό (των άλλων κυβερνητικών υπηρεσιών) για να ανταποκρίνεται στο πλαίσιο της εκπαίδευσης. Η έρευνα περιέλαβε δύο διακριτές φάσεις (Φάση Α και Φάση Β). Η Φάση Α επικεντρώθηκε στην προετοιμασία της έρευνας και στην προσαρμογή του ερωτηματολογίου, και τη δοκιμαστική συμπλήρωση του για να διαφανούν τυχόν ελλείψεις πριν την οριστικοποίησή του. Το ερωτηματολόγιο αναρτήθηκε με εγκύκλιο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού προς όλα τα δημόσια Νηπιαγωγεία, Δημοτικά Σχολεία, Γυμνάσια, Λύκεια και Τεχνικές Σχολές. Η σχετική εγκύκλιος για τα σχολεία Μέσης Γενικής και Μέσης Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης αναρτήθηκε στις 2 Ιουνίου 2015, ενώ για τα σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης στις 10 Σεπτεμβρίου 2015. Και στις δύο περιπτώσεις, δόθηκε χρονική περίοδος

δύο εβδομάδων για τη συμπλήρωση και την επιστροφή του ερωτηματολογίου στο ΚΕΕΑ. Η Φάση Β περιέλαβε την κωδικοποίηση, επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια για τα δημόσια κτήρια της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το ΚΕΕΑ παρέλαβε 497 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια για δημόσια εκπαιδευτικά κτήρια (106 Νηπιαγωγεία, 271 Δημοτικά σχολεία, 109 Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης και 11 Σχολεία Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης). Συγκεκριμένα, στην έρευνα ανταποκρίθηκε το 39% των Νηπιαγωγείων, το 86% των Δημοτικών Σχολείων, το 99,1% των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και το 100% των σχολείων Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης.

Οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια καταχωρήθηκαν σε ειδικά διαμορφωμένα φύλλα της Excel και στη συνέχεια αναλύθηκαν με το στατιστικό πακέτο SPSS 20. Η συγκεκριμένη ανάλυση ήταν περιγραφική, με παράθεση πινάκων και γραφικών παραστάσεων, ακολουθώντας το πρότυπο ανάλυσης των υπόλοιπων κτηρίων του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

3. Αποτελέσματα

Προέκυψαν τα πιο κάτω συμπεράσματα σε ότι αφορά την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες σε δημόσια σχολικά κτήρια:

- Ελάχιστα σχολικά κτήρια συνδυάζουν όλες τις πτυχές προσβασιμότητας, από τη στάθμευση μέχρι την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρίες. Επιπλέον, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μόνο το 13,2% των Νηπιαγωγείων, το 26,2% των Δημοτικών Σχολείων και το 56,9% των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης έχει ειδικούς χώρους στάθμευσης για άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ). Η κατάσταση είναι καλύτερη στα σχολεία Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, 72,7% των οποίων έχει ειδικούς χώρους στάθμευσης για άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ).
- Φαίνεται ότι έξω από τα περισσότερα δημόσια σχολικά κτήρια (με εξαίρεση τα νηπιαγωγεία με ποσοστό μόλις 29,2%) υπάρχει διάβαση πεζών και πεζοδρόμιο, το οποίο όμως συνδέεται με ράμπα πρόσβασης με τη διάβαση πεζών μόνο στα μισά περίπου σχολικά κτήρια (εξαίρεση τα νηπιαγωγεία με ποσοστό μόλις 19,8%). Υπάρχει ράμπα πρόσβασης που συνδέει (α) το πεζοδρόμιο με το κτήριο στα περισσότερα σχολικά κτήρια (με εξαίρεση τα νηπιαγωγεία - 34%) ή (β) τον δρόμο με το κτήριο, όπου δεν υπάρχει πεζοδρόμιο σε πολύ λίγα σχολικά κτήρια (<20%).
- Ποσοστό 54,5% των σχολείων Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης δήλωσε ότι υπάρχει πεζοδρόμιο με διάβαση πεζών πλησίον του κτηρίου και 45,5% δήλωσε ότι υπάρχει

ράμπα πρόσβασης που να συνδέει το πεζοδρόμιο με το σημείο της διάβασης. Ποσοστό 45,5% δήλωσε ότι υπάρχει ράμπα πρόσβασης που να συνδέει τον δρόμο με το πεζοδρόμιο, παρόλο που δεν υπάρχει διάβαση πεζών. Ποσοστό 72,7% των σχολείων της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης δήλωσε ότι υπάρχει ράμπα πρόσβασης που να συνδέει το πεζοδρόμιο με τον χώρο της εισόδου του κτηρίου, ενώ ποσοστό 18,2% δήλωσε ότι παρόλο που δεν υπάρχει πεζοδρόμιο έξω από το κτήριο, υπάρχει ράμπα που να συνδέει τον δρόμο με τον χώρο εισόδου του κτηρίου.

- Η μεγαλύτερη δυσκολία παρουσιάζεται στην τήρηση των προνοιών προσβασιμότητας που αφορά στους οδηγούς όδευσης τυφλών εντός των κτηρίων. Η έλλειψη αυτή παρουσιάζεται να υπάρχει και εκτός των κτηρίων, σε μικρότερο βαθμό. Το ποσοστό των δημόσιων σχολικών κτηρίων που έχουν οδηγούς έλευσης τυφλών εντός ή εκτός κτηρίου είναι κατά πολύ λιγότερο από το 10% (εκτός μίας περίπτωσης).
- Μεγάλη δυσκολία φαίνεται να υπάρχει και στην τήρηση της νομοθεσίας σε σχέση με την κατακόρυφη κυκλοφορία. Τα περισσότερα κτήρια της Προδημοτικής και Δημοτικής Εκπαίδευσης (86,8% και 83% αντίστοιχα) δεν διαθέτουν ανελκυστήρες με πλάτος εισόδου 80εκ. Επιπλέον, αρκετά σχολικά κτήρια δεν διαθέτουν χώρους υγιεινής αναπήρων (43,4% των Νηπιαγωγείων, 27,3% των Δημοτικών Σχολείων, 19,3% των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και 9,1% των Σχολείων Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης).
- Τέλος, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα σχολικά κτήρια της προδημοτικής εκπαίδευσης φαίνεται να πληρούν στον λιγότερο βαθμό τις προδιαγραφές για προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρίες.

Η ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από το ερωτηματολόγιο αναμένεται να στηρίξει την εκπόνηση σχεδίου δράσης για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες σε σχολικές μονάδες στην Κύπρο. Η συνοπτική αυτή έκθεση αποτελεσμάτων προωθήθηκε στη Θεματική Τεχνική Επιτροπή Προσβασιμότητας στο Φυσικό και Δομημένο Περιβάλλον για περαιτέρω συζήτηση των ευρημάτων και για προγραμματισμό δράσης για βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης.

4. Ερευνητική ομάδα

Δρ Θέκλα Αφαντίτη Λαμπριανού, lambrianou-afantiti.th@cyearn.pi.ac.cy

Δρ Χριστιάνα Νικολάου, nicolaou.c@cyearn.pi.ac.cy